

Stelling 2.0

van plan naar realisatie

Verslag van bijeenkomst van kring van deskundigen Gemeentehuis Aalsmeer, 3 april 2017

Stelling 2.0, is een veelzijdig plan voor de Metropoolregio Amsterdam. Het behelst het grootschalig aanplanten van snelgroeiende, deels speciaal ontwikkelde natuurlijke beplanting rondom Amsterdam. Uitvoering van dit plan leidt tot een verbetering van het klimaat en de luchtkwaliteit, een versterking van de landschappelijke kwaliteit en tot een forse productie van biomassa. Dit laatste kan een stabiele stroom voor moderne en schone energiecentrales opleveren. Voor de metropoolregio Amsterdam en de Nederlandse economie kan dit plan een schaa sprong in duurzaamheid opleveren, een voorbeeld voor andere metropolen en mogelijk tot nieuwe exportmogelijkheden.

Voor Aalsmeer en Amstelveen kan dit plan een vernieuwing van de lokale economie opleveren. Het mes snijdt aan meerdere kanten: het plan biedt daarnaast nieuwe kansen voor de tuinbouwsector en extra werk voor lager geschoolden. Dit mooie plan dat de MRA groener, schoner en gezonder kan maken is ontwikkeld door een ambtenaar uit Amstelveen, Ton van Oostwaard. Dat doet hij vanuit zijn vak kennis vanuit een jarenlange praktijk in de gemeentelijke groenvoorziening en daarnaast via de stichting MyEarth. Aan de doorontwikkeling van het plan is al een decennium gewerkt. Het plan heeft al veel steun gekregen van allerlei instanties en spraakmakende figuren.

De wethouders duurzaamheid van Aalsmeer en Amstelveen, Jop Kluis en Peter Bot, staan er sympathiek tegenover. Ze zijn ervan op de hoogte dat er in de 'buitenwereld' veel steun voor Stelling 2.0 bestaat. Wat bij hen enige twijfel oplevert, is dat terwijl velen enthousiast zijn, er nog zo weinig concreets gebeurt. Waarom dat zo gaat, moest boven tafel komen voordat ze verdere stappen gaan nemen. Om die reden hebben ze op 3 april met een kring van ruim 30 personen onder begeleiding van Rijksdienst Ondernemend Nederland de haalbaarheidsstrategie besproken. Zie de bijgevoegde lijst van kringdeelnemers.

Kringdeelnemers, Raadszaal van de gemeente Aalsmeer, 3 april 2017

Resultaat

Die avond was waardevol, vol energie en heeft al tot diverse concrete initiatieven geleid: op de showtuin/educatiecentrum op de herverkavelingslocatie in de Thamerpolder in Uithoorn, op een te sluiten waterzuiveringslocatie van HHR Rijnland aan de Molenvliet/Middenweg in Aalsmeer, op de Slink-locatie in de oksel van A4 en A9 in Haarlemmermeer en op de hinderzone onder de Aalsmeerbaan in Aalsmeer. Dat zijn nog bloemen in de knop, maar het begin is er. Op die avond hebben diverse partijen met zo veel woorden uitgesproken om concrete stappen te zetten om de Stelling 2.0 tot uitvoering te brengen. Dat heeft tot een aanzet voor een Green Deal geleid, die de komende maanden verder wordt uitgewerkt.

Green deal 'De Groene waarden van de stelling van Amsterdam 2.0' in wording

Diverse partijen hebben zich uitgesproken om zich in te zetten voor de volgende stappen naar de feitelijke realisatie van de Stelling 2.0:

- De Amsterdam Economic Board overweegt om het project te pitchen in haar bestuursvergadering. Een en ander afhankelijk van de bekendheid van diverse Boardleden met het initiatief.
- Daan Bleichrodt van IVN heeft aangegeven dat deze organisatie graag meedoet met de Greendeal Stelling 2.0 en heeft aangeboden om een rol te nemen bij de educatie en participatie.
- De wethouder van Haarlemmermeer, John Nederstigt, wil binnen zijn gemeente diverse locaties beschikbaar stellen om bij te dragen aan de realisatie van de Stelling 2.0.
- De directeur van de BVOR, Arjen Brinkmann, heeft aangegeven dat hij nader wil adviseren over de verwerking van biomassa in een circulair bedrijfsmodel.
- De Universiteit van Amsterdam, kenniscentrum Natuur en Leefomgeving, neemt een langdurige opdracht op zich om met studenten een interactieve kaart voor mogelijke plantlocaties te maken.
- Ook doen zij diepgaander onderzoek naar nieuwe planteigenschappen die beter zouden kunnen bijdragen aan het afvangen van CO₂, SO₂, NO₂, O₃ en fijnstof.
- De Vrije Universiteit en Wellantcollege werken samen aan een nieuwe opleiding 'Urban Green Development'. Vanuit deze opleiding worden ook stagiaires aangeboden. Na hun driejarige opleiding worden zij 'Urban Greeners', gericht op het effectief, duurzaam vergroenen van de openbaar ruimte. Groen wordt daardoor rendabeler, economisch en maatschappelijk.
- De gemeente Uithoorn wil grote stappen gaan maken met de inrichting van de Thamerpolder als bijdrage aan de Stelling 2.0.
- Democratic Challenge heeft Stelling 2.0 in haar programma opgenomen. Op 13 september wordt de volgende stap genomen.
- Dura-Vermeer is bezig met een vergroeningsplan bij de N 201 in de bocht bij Amstelhoek (Gemeente De Ronde Venen) gericht op terugdringen van geluid en licht.

Voorbeeld

Voor de locatie van HHR Rijnland in Aalsmeer kan worden afgekeken van een biomassa-installatie aan de rand van Berlijn waar op een terrein van ruim een hectare aan de rand van de stad uit 65.000 ton biomassa jaarlijks 850.000.000 m³ stadsgas wordt gewonnen. De locatie in Aalsmeer van bijna 2 hectare is vanuit milieunormering pasklaar en zeer goed bereikbaar door de nieuwe N 201. Op korte afstand zijn diverse partijen die veel groen materiaal kunnen aanleveren: Royal Flora Holland, Escapade, Breekhoorn, Rijnland, Meerlanden, Verhoef, Amsterdamse Bos en Schiphol. Daarmee is een logistiek simpele en financieel rendabele bedrijfsvoering mogelijk.

Impressie van de biomassa-centrale in Berlijn, in gebruik sinds eind 2014

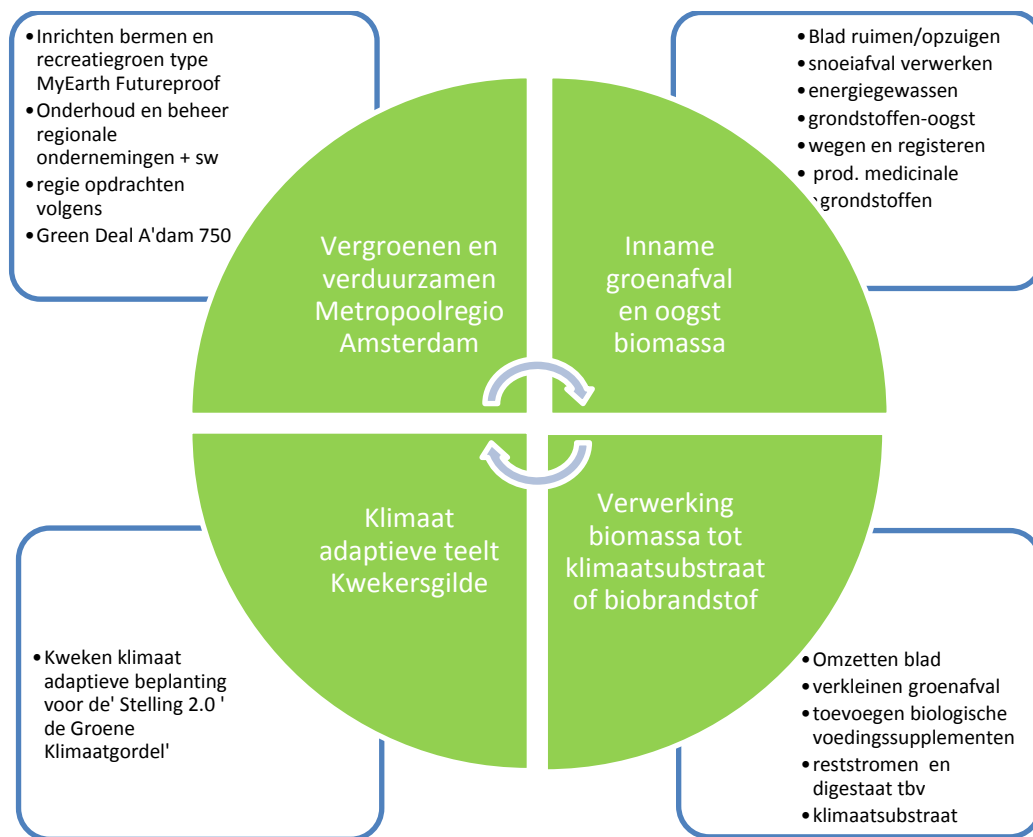
Vervolg

Inhoudelijk

Er wordt langs twee lijnen gewerkt: door op concrete locaties waar het gemakkelijk kan, gewoon te beginnen met de aanplant van duurzaam, klimaat verbeterend prestatiegroen en door op MRA-schaal de ambitie om uiterlijk in 2025 25.000 hectare oogstbaar groen te realiseren dat per vijf jaar per hectare 60 ton biomassa oplevert. Micro en macro 'ontmoeten' elkaar in de verwerking van biomassa tot duurzame energie of tot meer waarde toevoegende producten als bioplastics of klimaatsubstraat. Om succesvol te kunnen zijn moet de hele productie- en verwerkingscyclus gedetailleerd doordacht zijn en passen binnen een rendabel bedrijfsmodel.

De besturing van het geheel zou kunnen plaatsvinden door een gebiedscoöperatie, getrokken door overheden, maar waarin ook particuliere partijen deelnemen, of door een overheids NV met provincies, waterschappen en gemeentes als aandeelhouders. De 7e Floriade in 2022 in Almere, een evenement met mondiale belangstelling, zou een uitstekend platform zijn om met bewijskracht de resultaten van het duurzame stadslandschap van de Stelling 2.0 te presenteren. Voor die bewijskracht is intensieve samenwerking met kennisinstellingen nodig: UvA Urban Green Campus; VU/Wellantcollege Urban Green Development.

Om een indruk te geven hoe dat bedrijfsmodel er op hoofdlijnen zou kunnen uitzien:

Bestuurlijk

De wethouders van Aalsmeer en Amstelveen hebben aangegeven bestuurlijk trekker te willen zijn van de uitvoering van Stelling 2.0, maar zien dat dat de uitvoering van dit project te groot is voor beide gemeentes en ze willen dit daarom positioneren als een actie op de MRA-agenda en de Amsterdam Economic Board. Om op MRA-niveau succesvol te zijn, is er massa nodig en moeten er nog veel meer projecten op concrete locaties komen. Dat begint door het plan ambtelijk en bestuurlijk op MRA-niveau te prolifereren. De wethouders kunnen hun collega-bestuurders enthousiasmeren om ook in hun gemeentes echt werk te gaan maken van de aanplant.

De ambtenaren kunnen met groenprofessionals een sessie doen aan de hand van een aantal concrete casus en een (nog te maken) MRA-kaart met potentiële plantlocaties. De Rijksdienst Ondernemend Nederland heeft aangeboden dat zij dit jaar nog twee keer ondersteuning wil leveren om sessies te begeleiden. Zij hebben een team van vijf mensen beschikbaar. Het volgende landschap, het thema van de Landschapstriënnale 2017 in Haarlemmermeer, is ook een landschap waarin een nieuwe gordel van recreatief groen het stedelijk wonen aangenamer, gezonder en schoner maakt en waar tegelijk duurzame energie wordt gewonnen. Ook de biodiversiteit kan hiervan profiteren.

Kringdeelnemers

- Vincent Tiel Groenestege, Ministerie EZ, Directie Nationale Programma's
- Marieke Korporaal, Procesmanager Rijksdienst Ondernemend NL
- Peter Bot, Wethouder Amstelveen
- Jop Kluis, Wethouder Aalsmeer
- Peter van Rooy, Democratic Challenge, Directeur Accanto
- Irma Dekker, Democratic Challenge, RWS Omgevingswet
- Angeline Kierkels, directeur Meerlanden Holding NV
- Marcel Bartels, initiatiefnemer vergroening hinderzone Aalsmeerbaan
- Daan Bleichrodt, Beleidsstrategie IVN
- Age Vermeer, Directie Dura Vermeer
- Edwin Oskam, Strategie Circulaire Economie, Amsterdam Economic Board
- Albert Haasnoot, Programmamanager Royal Flora Holland
- Roel Cremer, De Werkdenkers, MyEarth
- Onno van Bekkum, De coöperatieve samenleving
- Vincent Kuypers, The Solidgrounds
- Norbert Wilmerink, Business Development, fondsenwerving
- Zef Hemel, Hoogleraar Grootstedelijke Vraagstukken UvA
- Martin Bekker, platform Economie, metropoolregio Amsterdam
- Arjen Brinkmann, Directeur BVOR
- Henk de Vries, NSE-Lelystad
- Ed Wassenberg, NSE-Lelystad
- Frits Ruyten, Directeur/Landschapsarchitect Ruyteninstituut
- Joris Gouman, Hoogheemraadschap Rijnland
- André Stoffers, adviseur Thamerpolder, gemeente Uithoorn
- Arie Baars, directeur Gebroeders Baars/Breekhoorn
- Teddy Buningh, Rijksdienst Ondernemend NL
- Aline Klein, Rijksdienst Ondernemend NL
- Jeroen Heijmerink, Rijksdienst Ondernemend NL

Ambtelijke organisatie Aalsmeer-Amstelveen:

- Cor Groeneveld, hoofd wijkbeheer
- Ton van Oostwaard, senior adviseur visie en ontwikkeling
- Haydée op 't Veld, regiosecretaris AM voor Ruimte, Economie en Duurzaamheid
- Wouter van der Schraaf, bestuursregisseur
- Maarten van Rijn, Maarten van Rijn Consultancy